

DISCURS DEL CONSELLER DE TREBALL I INDÚSTRIA, JOSEP MARIA RAÑÉ, A TRIBUNA BARCELONA

L'ampliació de la Unió Europea: noves oportunitats

0. Presentació

Moltes gràcies Molt Honorable Joan Rigol, gràcies per la teva amable presentació.

Moltes gràcies a Tribuna Barcelona.

I moltes gràcies a vostès per la seva presència.

Per a mi és molt important, com a membre del Govern de la Generalitat, poder transmetre'ls, en aquests moments de canvi profund de l'estructura econòmica mundial i de Catalunya i d'ampliació de la Unió Europea, les reflexions, les iniciatives i els compromisos d'actuació que ja hem començat a posar en pràctica per tal de fer front als reptes que avui tenim plantejats: la competitivitat, la innovació, la millora de la productivitat i l'enfortiment de la cohesió social.

Uns reptes als que hem de fer front entre tots - Govern, empresaris i treballadors - per aconseguir donar novament un fort impuls i consolidar l'economia catalana, així com la qualificació del seu treball, per tal d'aconseguir fer de Catalunya una de les regions més competitives i amb millor posició entre les regions europees.

Només així podrem esvair les dificultats i amenaces que, de no fer-ho, de no actuar ràpidament tot i concertadament, podrien provocar l'obsolescència d'un model industrial que ha tingut un creixement, una maduració i una capacitat de transformació exitosa durant els darrers 150 anys i ha contribuït a la nostra millora social i econòmica.

Esdeveniments com el del passat 1 de maig, a partir del qual la Unió Europea és cosa de 25, representen fites que ens marquem amb més èmfasi que estem immersos en un procés de canvis continus. Faré servir, doncs, el referent de l'ampliació de la Unió, per reflexionar sobre els canvis, reptes i oportunitats que aquest fet suposa i per exposar les realitats i els objectius de la nostra actuació per a contribuir a la transformació industrial i laboral de Catalunya.

1. El camí que ha fet Catalunya a la Unió Europea

Europa ha estat, és i serà un referent per a Catalunya, tant a nivell econòmic com social.

El model de societat de la Europa que estem construint és el nostre.

Un model basat al mateix temps en l'avenç econòmic i el progrés social.

Aquest és el model que resulta del gran pacte social entre la democràcia cristiana i la socialdemocràcia, després de la II Guerra Mundial. Aquest pacte tenia clar que per evitar les guerres i afermar la pau era –i continua sent– imprescindible posar l'economia al servei de les persones i no a l'inrevés.

El camí fins aquí no ha estat fàcil. Res que mereixi la pena assolir, ho és.

El nostre teixit econòmic tenia greus problemes de productivitat i competitivitat internacional.

Abans d'incorporar-nos a la UE érem una societat recentment arribada a la democràcia, amb profundes diferències socials i una economia relativament tancada, amb una producció totalment orientada cap un mercat, l'espanyol, que estava fortament protegit de les importacions de països tercers.

El sector productiu català, es caracteritzava pel fort pes d'indústries – petites i mitjanes i manufactureres de bens de consum–, i una presència molt limitada d'activitats intensives en capital i tecnologia. La competitivitat de les quals es basava en el baix cost de la mà d'obra, que gaudia d'un grau de formació laboral acceptable però no massa elevat.

L'augment dels costos, (laborals, de matèries primeres, energètics, financers, monetaris, tècnics i tecnològics); l'obertura dels mercats; el ràpid canvi tecnològic; juntament amb la crisi política que produïa la fi d'un regim autoritari i autàrquic, va accelerar el procés de caducitat d'una forma de produir.

Les empreses tancaven i es van perdre milers de llocs de treball. La concertació social encetada amb el Pactes de la Moncloa o l'Acord Marc Interconfederal van servir per mitigar els efectes d'aquella forta reestructuració del sector productiu català.

1.1. Les oportunitats aprofitades

Al llarg dels anys 80, i sobretot durant els anys 90, la situació canvia radicalment.

La societat i l'economia catalana son unes altres i globalment, els resultats per a la societat catalana han estat molt positius.

La millora de la productivitat de les empreses, el sanejament financer, la inversió en maquinaria i capital productiu, unes relacions laborals basades en la gestió negociada dels interessos i els conflictes han permès alhora millorar els resultats de les empreses i els nivells salarials.

Amb aquest bagatge, Catalunya s'ha obert decididament a l'exterior: les vendes catalanes a la Unió Europea, el nou mercat interior, creixen amb més força que les compres. Venem el 25% del que produïm i comprem el 35% del que consumim, molt per sobre del 19% i 25% del conjunt d'Espanya.

Aquest èxit, que ara ens sembla obvi, no ho era tant a mitjans dels anys 80.

Llavors, com ara, s'obrien oportunitats, però també riscos. Hem aprofitat bé algunes de les nostres oportunitats.

Però no tot ha estat fàcil i senzill en aquesta transformació.

No hem d'oblidar que sectors tradicionals, com el tèxtil o l'automoció, van patir una crisi, un ajustament molt profund, arrel de l'ingrés a la UE, que van aconseguir superar amb èxit mercès a la seva millora competitiva.

Tampoc podem oblidar que, en aquells moments, Catalunya va rebre moltes empreses i inversions provinents d'altres països amb costos de producció més alts. Llavors, la deslocalització "era bona" perquè nosaltres érem el país de destinació, no el d'origen.

Aquells reptes varen ser abordats en el marc de la democratització econòmica, la integració europea, la consolidació de la autonomia

catalana, el repte olímpic. La il·lusió, la confiança col·lectiva i, sobretot, el lideratge de la concertació des de l'àmbit local, el nacional i l'estatal, van ser claus no sols per evitar el fraccionament social, sinó sobretot per integrar tots els esforços per abodar positivament la transformació.

1.2. Els deures que no s'han fet i que s'han de fer.

És cert que Catalunya ha aprofitat moltes de les oportunitats que li va oferir la incorporació a la Unió Europea, però avui afrontem la nova ampliació amb uns condicionants fonamentals:

- És necessari realitzar canvis que fins ara no s'han abordat convenientment, o si més no de manera suficient. Estem perdent la possibilitats d'actuar amb anticipació, i això ens exigeix actuar amb celeritat a partir d'ara.
- L'organització de l'economia a nivell internacional obliga a emprendre també canvis i transformacions significatives, que haurien d'afrontar igualment i de manera complementària als que es derivin del procés d'ampliació de la UE.
- Haurem de dur-los a terme amb suports i recursos diferents als que hem tingut fins ara provinents de la Unió Europea, doncs, a tots els efectes, Catalunya ja és considerat un "país ric".

En aquest últim tema des de la Generalitat actuarem, però, juntament amb totes les regions europees amb ajustos industrials per aconseguir que hi hagi una línia financera forta per els territoris que, com el nostre, aborden aquesta segona transformació. Si fos necessari, liderarem actuacions per la consolidació d'aquests fons, que avui ja defensen comisaris europeus, com el d'Indústria, Sr. Likanen, el de Comerç, Sr. Lamy i el de Política Regional, Sr. Barnier.

En quines matèries no s'han fet els deures adequadament?

- En el desenvolupament i manteniment de les infraestructures físiques (transport, comunicació, telecomunicacions, subministraments energètics)
- En les infraestructures intangibles, relacionades amb el coneixement, (recerca, desenvolupament i innovació) i la formació.
- No s'ha afrontat amb prou decisió la cohesió social, tant des del punt de vista del mercat de treball, com des del punt de vista dels drets dels ciutadans i la justícia social.
- En una insuficient transformació de l'estructura productiva.

En conseqüència, tenim encara dèficits importants en les nostres infraestructures, de transport i comunicació, a les quals el creixement econòmic i dels nivells de renda posa en una situació de congestió cada vegada més greu.

Per a les persones, les àrees urbanes més grans esdevenen territoris congestionats sense una dotació suficient pel que fa a la xarxa de transport col·lectiu; i les àrees urbanes més petites, o els entorns rurals, pateixen també problemes semblants però en l'altre extrem.

Per a les mercaderies i les empreses, també tenim dèficits importants pel que fa a la logística i la intermodalitat, al transport ferroviari, als aeroports i els ports.

Les xarxes de subministrament d'energia pateixen els dèficits acumulats d'inversió, que assegurin tant la quantitat com la qualitat d'aquest serveis. I en aquest mateix sentit, l'aposta pel respecte al medi ambient i les energies renovables encara no ha estat prou decidida.

Aquestes mancances s'estenen també a les xarxes de telecomunicacions.

No m'hi allargaré aquí en qüestions bastament conegudes. Només recordar aquí que el projecte d'Euroregió, que impulsa el Govern, no es ni mes ni menys que la dimensió òptima per que les infraestructures que necessitem puguin dur-se a terme i siguin rendibles.

Pel que fa a les infraestructures intangibles, el coneixement, no s'ha donat prou importància al capital humà, a la formació, ni tampoc a la creació d'un capital social que pogués millorar el conjunt de l'estructura productiva i social.

Aquestes mancances s'han concentrat especialment en els nivells d'educació primària i, sobretot, en la secundària i la formació professional, que han perdut bona part de la seva eficàcia i del lligam amb els seus objectius i finalitats. Tampoc el lligam entre el món de l'empresa i el món del coneixement ha estat un vincle prou important. I per tant, no han pogut actuar ni com acumuladors, ni com a transmissors de coneixement.

Cal fer una major incidència en l'educació i la formació, com a prioritats de la nostra actuació, per tal que siguin la resposta al desafiament de l'atur, la manca de productivitat i competitivitat, i l'enfortiment de la cohesió social. Aquests són els principis inspiradors de l'*Informe de primavera de 2004* de la Comissió Europea. Estudis recents demostren que un any suplementari de formació augmenta el nivell de la productivitat en un 5% de forma immediata i un altre 5%, a llarg termini. Aquest esforç a l'educació i la formació esdevé indispensable si volem mantenir la nostra capacitat de creixement i el nostre model social.

Trobem també, sense massa dificultat, exemples de que la cohesió i el benestar social no s'han abordat convenientment.

El dèficit de formació en la mà d'obra ocupada, l'excés de temporalitat en la contractació –sobretot entre els joves i les dones–, els alts índex de sinistralitat laboral o un desenvolupament gairebé insignificant del treball a temps parcial són característiques destacades del nostre mercat de treball. L'evident endarreriment en la incorporació de les

donecs al món del treball retribuït, les dificultats per a les persones amb discapacitats per assolir un lloc de treball que permeti desenvolupar un grau d'autonomia personal acceptable, i la iniquitat per raons de gènere, edat i origen encara són excessivament presents.

Les dificultats socials també són notables a Catalunya: moltes parelles encara han de renunciar a tenir fills perquè la seva situació laboral no els ho facilita, cada vegada és més difícil accedir a un habitatge i les persones grans o amb discapacitats tenen greus problemes per rebre l'atenció que necessiten.

En poques paraules, sembla clar que el model econòmic ha avançat amb bases no prou sòlides, però el model social i cultural és encara més llunyà. Encara busca la manera d'adaptar-se als nous condicionants.

Finalment, pel que fa a certs desequilibris de l'estructura productiva, són detectables: els nivells de productivitat i creixements insuficients de la mateixa, la manca de dimensió adequada, i l'excessiva dependència de sectors econòmics de poc valor afegit o massa vulnerables. No és desitjable que la base del creixement econòmic continuï sent el sector de la construcció o certs serveis de baix valor afegit.

Per eliminar totes aquestes incerteses, cal que a Catalunya, el Govern, els empresaris i els sindicats fem els deures. El primer ha de ser el Govern, per responsabilitat davant el conjunt de la ciutadania.

2. L'ampliació: dades, reptes i condicionants

L'ampliació, com tots vostès saben, suposa que la Unió Europea serà un territori amb 454 milions de ciutadans i ciutadanes. Un 20% més de persones en un 25% més de territori, però només un 5% més de PIB.

Així doncs, un dels reptes més important d'Europa al llarg dels propers 10 anys serà la cohesió social i la correcció de les diferències entre els països i regions que la conformen.

L'ampliació de la UE als països de l'Europa central i oriental representa alhora oportunitats i reptes per a l'economia catalana.

L'impacte de l'ampliació sobre l'estructura productiva catalana vindrà donat, principalment, per la condició d'aquests països com a productors i com a destinataris d'inversions productives de les multinacionals. Els efectes es concentraran en el sector industrial, molt més obert a l'exterior que el sector serveis.

L'agricultura també es veurà afectada per l'ampliació, però més especialment pels canvis en la política agrícola comuna, la PAC.

L'economia catalana també es podrà veurà afectada per una possible reducció dels ajuts regionals dels fons estructurals i del Fons de Cohesió, que en els darrers anys han finançat una part considerable de les grans infraestructures que s'han dut a terme a Catalunya *(en el*

període 2000-2006 han contribuït al finançament de, per exemple, l'AVE Madrid-Barcelona-frontera, la depuradora del Baix Llobregat, l'ampliació de la depuradora del Besòs, l'ampliació del port de Barcelona, o la construcció de la planta desalinitzadora del Maresme, entre d'altres).

Recordem que, igual que succeeix en els països recentment incorporats i la resta de països de l'ampliació, al voltant del 70% de les exportacions de Catalunya tenen com a destinació l'Europa dels 15, de la mateixa manera que un percentatge important de la Inversió Estrangera Directa prové també d'ella.

Des de l'any 1989 fins ara, hi ha hagut canvis molt importants en l'estructura de les exportacions dels països aleshores candidats i avui membres de la Unió Europea.

En aquell moment, al 1989, les seves exportacions es caracteritzaven per l'elevat pes de productes intensius en mà d'obra i energia, reflectint el baix cost d'aquests factors.

Des de llavors, els canvis més espectaculars han tingut lloc a Hongria, on els elevats dèficits en productes intensius en capital, recerca i desenvolupament tecnològic i en mà d'obra qualificada s'han eliminat i, fins i tot, convertit en superàvits. Aquest mateix patró, tot i que el canvi no ha estat tan espectacular, es produeix també a Txèquia i a Polònia.

D'altra banda, les seves exportacions de productes manufacturats també han augmentat considerablement.

Entre 1995 i el 2002, en termes nominals, Estònia i Hongria han més que triplicat les seves exportacions; Eslovàquia, Txèquia i Romania quasi les han triplicades, mentre que Bulgària, Lituània i Polònia les han duplicat. L'evolució de la composició de les exportacions reflecteix els canvis que han tingut lloc en l'estructura productiva d'aquests països, que s'ha anat apropant progressivament als patrons d'especialització dels països de la UE. Han fet això basant-se en patrons complementaris d'especialització que requereixen factors de producció de més qualitat, especialment pel que fa al capital humà i als factors tecnològics.

En el mateix període, del 1995 al 2002, les exportacions de la indústria manufacturera catalana a la Unió Europea van augmentar al voltant d'un 90%, i el creixement de les exportacions de productes industrials d'alta tecnologia és encara superior. Per tant, es pot dir que, durant la dècada dels noranta, la indústria catalana ha fet progressos en la bona direcció. No obstant això, una gran part de la producció industrial i de les exportacions catalanes encara es concentren en sectors de contingut tecnològic mitjà o baix, on la competència exterior és molt forta.

Cal resumir, doncs, i més en concret, que, tal com explica un estudi recent encarregat pel Departament de Treball i Indústria, i elaborat pel professor Jordi Gual de l'IESE, les oportunitats principals es presenten

en sectors com la química, la metal·lúrgia i l'alimentació, mentre que les situacions de risc més significatives es troben en la maquinària i el material de transport. També cal tenir en compte que en sectors com els de maquinària d'oficina, o el material elèctric i electrònic, el nivell de competència s'incrementarà de manera molt important.

Aquest informe ha determinat, igualment, que els sectors que poden patir un major risc de deslocalització coincideixen, gairebé de manera exacta, amb aquells que ja hem indicat que es preveu un major increment del nivell de competència: el material de transport, els equips elèctrics i electrònics, i la maquinària d'oficines i instruments. En l'altre extrem, l'anàlisi demostra que la probabilitat que es deslocalitzin activitats com el tèxtil, les arts gràfiques, la metal·lúrgia i l'alimentació, als països europeus és molt baixa. Encara que en alguns casos els riscos dels acords de la OMC per el 2005 també els poden afectar.

En aquest mateix sentit, cal recordar que l'existència d'un risc no vol dir la certesa del sinistre, sinó el coneixement que existeix la necessitat per evitar-ho.

Es per això que els sectors madurs no tenen que considerar-se obsolets si –com en molts casos han fet– transformen la seva activitat amb èxit per a continuar produint en un nou context.

I finalment, un apunt que no té a veure estrictament amb l'ampliació de la Unió Europea. L'ampliació representa tan sols una part dels processos de transformació que afecten l'economia i la indústria

catalana, aquella que té a veure amb els 10 països amb qui compartirem la construcció d'una realitat política, econòmica i social.

La globalització dels mercats és un altre fet que també ens afecta. Aquest és un procés amb influència directa sobre els països desenvolupats que inclou igualment bona part dels països emergents i que respon als següents fenòmens com ara:

- La introducció massiva de les noves tecnologies de la informació i la comunicació.
- La rebaixa dels costos de moviment de les mercaderies.
- La integració de mercats supranacionals.
- La liberalització de mercats financers i la introducció de competència en sectors fortament regulats.
- L'Augment general de la competència.

La Unió Europea ampliada representa una àrea de mercat i interrelació cada vegada més gran, en la qual Catalunya es troba plenament integrada. Però, les empreses catalanes hauran de continuar completant la seva internacionalització, anant, pensant i aprenent a treballar en mercats cada cop més grans i competitius, tant des del punt de vista econòmic, com territorial, amb tot el que això comporta.

Les polítiques econòmiques han de partir, en conseqüència, d'aquesta base, i en aquest sentit s'està avançant. Davant d'aquests reptes,

caldrà interioritzar cada cop més conceptes ineludibles per el nostre desenvolupament i la nostre competitivitat com el coneixement, la formació, la innovació i la internacionalització.

I a més, els nostres territoris hauran de treballar i diferenciar molt marcadament les seves especificitats, allò que ens faci “especials” i “atractius”:

- El capital humà de les persones que hi treballen.
- La cohesió social.
- La qualitat de vida de l'entorn.
- La presència de centres d'investigació i d'ensenyament de primera línia.
- La disponibilitat de capital risc.
- L'accés a un mercat ampli i avançat de proveïdors i serveis.
- Un entorn afavoridor de productes innovadors.

3. Un nou model productiu per a Catalunya: els reptes de la transformació

Com ja he afirmat anteriorment, Catalunya s'ha transformat econòmica i socialment al llarg dels darrers 20 anys i els resultats d'aquest canvi per a la societat catalana han estat globalment positius.

Ara bé, aquesta transformació s'ha fonamentat en criteris eminentment quantitatius. Hem aprofitat l'estructura humana i productiva per, un cop sanejada, fer-la créixer i així millorar el nostre nivell de vida col·lectiu.

En general, doncs, s'ha lluitat per "posar en nivells europeus" l'estructura econòmica catalana i el nivell de renda dels ciutadans.

Ara bé, des de fa ja un temps un bon nombre d'indicadors econòmics estructurals indiquen que ha arribat el moment de començar a fer una segona transformació. La primera transformació econòmica, aquella que es va iniciar amb l'entrada d'Espanya a la Comunitat Econòmica Europea l'any 1986 (la "transformació quantitativa"), sembla que ha tocat sostre, s'ha esgotat i ens enfrontem a la necessitat d'iniciar una altra transformació, una "transformació qualitativa".

En aquest sentit, les dinàmiques i els objectius anteriors - el patró de creixement - han de canviar, han de mudar d'acord amb el camí que s'ha fet, però també d'acord amb el nou escenari globalitzat (tant en termes socials com econòmics) en el qual ens trobem immersos.

Allò que ens era útil fa 20 anys ara ja és inútil o insuficient, fruit bàsicament del seu propi èxit.

En les directrius europees de l'Agenda de Lisboa trobarem la direcció i els objectius de la transformació que necessitem desenvolupar. La nostra societat ha d'optar, igual que d'altres ja ho estan fent, pel desenvolupament sostenible (tant en termes econòmics com mediambientals), per la qualitat de vida i la solidaritat, per ser líders en coneixement, en innovació, en els increments de productivitat, en la qualitat i la professionalitat de l'ocupació.

En conseqüència, els esquemes anteriors s'hauran de canviar per noves pautes d'actuació. Cal un nou patró del nostre desenvolupament conformat per noves línies mestres, en virtut de les quals:

- L'aprofitament de la capacitat industrial tradicional s'ha de convertir en l'aposta per noves formes de producció industrials i nous models tecnològics, que signifiquin de fet acompanyar la petita i mitjana empresa a millorar la seva competitivitat i la innovació tant de producte com de procés.
- El creixement de l'activitat exportadora ha de desenvolupar-se cap a una adaptació general de l'estructura econòmica a mercats més grans, competitius i oberts. Per això, cal fer del CIDEM i del COPCA quelcom més que una referència de país, que ja ho són, una xarxa de suport efectiva a la internacionalització, de mercat i coneixement, de l'empresa catalana.

- L'adaptabilitat del mercat de treball ha de ser el resultat d'un profund avenç de la negociació col·lectiva que la faci compatible amb unes millors condicions de treball. Aquest serà el veritable marc català de relacions laborals.
- La transformació de les activitats de l'economia informal s'ha de fer cap a treballs decents plenament integrats en l'activitat econòmica. Aquí és imprescindible la implicació dels agents econòmics i socials i es fa necessari definir una estratègia nacional amb aquesta finalitat.
- El creixement de l'ocupació, com a objectiu, cal mantenir-ho dintre de l'Agenda de Lisboa, amb una major intensitat en les polítiques, per assolir llocs de treball amb més qualificació, més valor afegit i més qualitat, i per poder donar suport a totes aquelles persones amb més dificultats per afrontar amb èxit aquests canvis.

Assumir aquestes noves línies mestres suposarà, òbviament, tenir en compte noves necessitats. Entre les més destacades, o prioritàries, trobem algunes de les que ja hem esmentat anteriorment:

- Innovació de processos i de productes.
- Més i millor formació; reglada i continuada, professional i ocupacional.

- Planificació i visió estratègica.
- Internacionalització de les empreses catalanes. Caldria tenir cura tant dels aspectes relacionats amb l'empresa (pel que fa a les estructures de comunicació, de producció, d'informació) com de la seva posició als mercats (capacitat de distribució, d'establir xarxes de proveïdors i clients a nivell internacional).
- Estratègies d'adaptació davant de situacions de dificultat.
- Programes específics de suport. La transformació implicarà adquirir noves capacitats, tenir nous coneixements, suportar noves tensions, gestionar més informació.
- Programes de conciliació de la vida professional i personal.
- Eines de seguiment específiques per a les relacions laborals.
- Elaborar un nou marc per al seguiment i la garantia dels drets i deures dels treballadors i treballadores, especialment tenint en compte els importants contingents de població immigrada que Catalunya ha rebut al llarg dels darrers anys i que és previsible que continuï rebent.

4. Polítiques per a la gestió del canvi

4.1. Els objectius generals de l'estratègia i els pilars bàsics per a la transformació

El Departament de Treball i Indústria ha previst que tots aquests canvis es puguin realitzar de manera progressiva, ordenada i amb una certa garantia d'èxit. Per això s'ha dissenyat una estratègia que s'ha fixat com a objectiu general:

“Convertir la indústria catalana en una estructura competitiva a nivell internacional, intensiva en coneixement, d'alt valor afegit i innovadora, sostenible mediambientalment, capaç de competir i que sigui un referent en la responsabilitat social de les empreses”.

Es tracta de produir i conduir un procés de transformació amb rostre humà. Perquè serà necessari entendre i atendre que hi hauran persones que reconvertir professionalment, ja que la seva ocupació desapareixerà o serà impossible de mantenir i això ens obligarà a impulsar la generació d'ocupacions adients i necessàries.

L'element clau per al desenvolupament d'aquesta estratègia serà la concertació, l'acció conjunta de tots els agents públics, socials i econòmics per a la implementació de les actuacions que han d'acompanyar l'estructura econòmica i social de Catalunya en el camí cap a la posició de competitivitat i riquesa a la qual ens referíem anteriorment.

Quan parlem d'acció conjunta, parlem de la participació dels tres nivells de govern (Central, Autonòmic i Local), dels agents socials, dels

empresaris i de totes aquelles institucions que puguin aportar algun valor a aquest procés (universitats i centres de formació, col·legis professionals, representants del Tercer Sector, etc.).

Aquest pla d'acció conjunta, compromesa i coordinada per al desenvolupament de l'estratègia, ja s'ha començat a implementar amb recents acords sectorials i diferents grups de treball que ja han iniciat les seves tasques de diagnòstic i d'elaboració de propostes.

Les línies bàsiques d'actuació, el que anomenem “Pilars de la Transformació”, són:

1. Impuls de la innovació i la internacionalització.
2. Gestió de la localització industrial.
3. Anticipació i planificació de les dinàmiques.
4. Acció en matèria d'ocupació, en matèria de competències professionals, profunda i activament professionalitzadora.
5. Gestió pública i eficaç de la intermediació laboral.
6. Gestió de l'adaptació al canvi empresarial i ocupacional.
7. Accions per la igualtat laboral i el foment empresarial.

Algunes d'aquestes línies bàsiques les he tractades anteriorment.

Amb la innovació, aplicada sobre “el que fem” (productes) però sobretot “sobre com ho fem” (processos) hem d’aconseguir la millora de la productivitat, una millora de la capacitat de les empreses d’adaptar-se i competir internacionalment.

Pel que fa a la gestió de la localització industrial i a l’anticipació i planificació de les dinàmiques, vull fer referència a dos aspectes que es consideren de gran importància però que no han estat suficientment desenvolupats anteriorment.

Pel que fa a la gestió de la localització industrial, es tracta de poder tenir un diàleg amb les empreses per tal de decidir conjuntament quina ha de ser la configuració del mapa industrial de Catalunya; més en concret, cal poder decidir de manera consensuada quina és l’activitat industrial més adient per Catalunya i posar els mitjans per portar aquest consens a la pràctica. Aquesta idea inclouria tant les millors opcions per a la indústria actualment localitzada a Catalunya, com la localització d’aquelles empreses actualment localitzades en altres territoris però que seria interessant que poguessin desenvolupar el seu potencial en territori català. Al seu torn, la gestió de la localització industrial pot permetre la generació de sinèrgies i també la sostenibilitat tant mediambiental com econòmica.

Pel que fa a l’anticipació i planificació de les dinàmiques, es pretén que mitjançant l’anàlisi de la realitat les polítiques no actuïn com a reacció en front dels problemes, sinó de manera anticipadora i proactiva, com

un generador, impulsor i gestor de noves situacions positives. Capaç d'evitar canvis traumàtics.

Aquestes línies d'actuació les desenvoluparem des de l'Agència Catalana d'Inversions que ja funciona i l'Observatori de Prospectiva Industrial.

Quant a la resta de línies, que fan referència principalment a la competitivitat del capital humà, la seva adaptabilitat i la de les empreses, així com a la gestió de la intermediació i, en general, a les actuacions en polítiques actives del Departament, invertirem saber, esforços i recursos en la definició i concreció d'un sistema de formació al llarg de la vida; des del Consell Català de la Formació Professional desenvoluparem línies formatives i educatives “no oficials”, especialment destinades a les persones que abandonen prematurament el sistema educatiu i a les persones adultes, que no han gaudit d'oportunitats.

Treballarem activament per portar a terme un sistema d'informació i orientació professional eficaç, tan des del punt de vista de l'oferta com de la demanda. En aquest sentit promourem, amb la participació dels interlocutors econòmics i socials, la identificació permanent de les tendències relatives a les competències que necessiten les persones, les empreses, l'economia i la societat en el seu conjunt.

Tot això, i en relació amb els temes que afecten directament l'ocupació, exigeix un sistema de gestió sà i eficaç. El Departament de Treball i Indústria assumirà un alt nivell de qualitat de la despesa pública que haurà de gaudir d'un sistema permanent de control per a prevenir les irregularitats i els fraus. Simplificarem la gestió, actualment molt complexa i que no satisfà a ciutadans, ciutadanes i empreses.

Finalment, també com a instrument de millora de la qualitat de l'ocupació, promourem la cultura de la seguretat, aplicarem un enfocament sistemàtic de la gestió de la salut i la seguretat del treball amb l'objectiu de reduir de forma palpable les morts, les lesions i malalties relacionades amb el treball.

Òbviament, aquestes línies per abordar la transformació tindran molta relació amb altres polítiques transversals de la Generalitat (d'infraestructures, educatives, mediambientals, etc.). El Departament de Treball i Indústria actuarà de manera coordinada amb els organismes responsables d'aquestes polítiques per tal que els esforços puguin tenir el màxim rendiment.

4.2. Instruments per a la transformació

L'estratègia de transformació tindrà un suport fonamental en *l'Acord per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat*

de l'economia catalana, ja signat i que ha començat a treballar en la implementació de polítiques.

Però si hi ha quelcom que expressa la metodologia de fons dels instruments per fer-ne efectiu aquest procés de transformació són els centres tecnològics i el sistema ocupacional.

Concebuts en xarxa, arrelats a la realitat territorial i fent possible la configuració del que denominem “triangle virtuos”, format per les administracions, el món del coneixement i el món de l'empresa.

La Xarxa de Centres Tecnològics serà l'instrument clau pel foment de la transferència tecnològica a las empreses. La seva creació i funcionament es realitzarà mitjançant la definició d'una sèrie d'objectius estratègics per garantir la seva missió de suport a la innovació a les empreses catalanes i per poder avaluar els seus resultats. L'objectiu és, una vegada realitzats els diagnòstics necessaris, disposar en un termini curt de temps d'un conjunt de centres d'innovació tecnològica que per la seva dimensió, grau de coneixement, especialització i recursos puguin prestar de forma continuada tot tipus de serveis de suport a les empreses en relació a la innovació i a la transferència de tecnologia. Les empreses es farien càrrec d'una part important dels costos d'aquests serveis, mentre que l'Administració coordinaria les activitats i aportaria les infraestructures bàsiques.

Convertir en una xarxa tot el sistema ocupacional de Catalunya, on l'Estat, la Generalitat i les Administracions Locals facin una acció integral e integrada en matèria d'ocupació. Una xarxa capaç d'anticipar-se a les demandes professionals de l'empresa i així ser capaços d'aportar la força laboral, els recursos humans i la capacitat adequada pels llocs de treball d'ara i del futur immediat. També una xarxa ocupacional que doni a les persones camins per fer possible l'accés al mercat de treball en igualtat de condicions, sense cap tipus de discriminació. Xarxa que perquè estigui complerta ha d'estar composta pels agents socials, empresaris i sindicats, les Administracions Locals i el Govern de la Generalitat.

5. Conclusions i reflexions finals

Per acabar voldria sintetitzar tot el context i l'estratègia que hem anat descrivint en 10 punts bàsics, que hauran de constituir guia i referent per a tot el procés de transformació:

1. Nova indústria.
2. Internacionalització.
3. Innovació.
4. Productivitat
5. Equilibri de l'estructura econòmica.
6. Condicions de treball òptimes i ocupació de qualitat.

7. Progressió i opció professional.
8. Planificació i gestió del coneixement.
9. Igualtat d'oportunitats
10. Qualitat de vida.

I, fent un darrer esforç de síntesi, hi ha tres aspectes que funcionaran com a palanca de tot el procés de canvi:

1. El consens per a l'acció conjunta.
2. L'educació i la formació
3. La millora de la qualitat de vida.

Fa un temps que vaig llegir que “Quan l'únic que tenim segur és que canviarem, es tracta de donar seguretats dintre dels canvis”.

Efectivament, és cert que actualment les nostres societats canvien molt ràpidament, que amb allò que hem après a l'escola o la universitat ja no en tenim prou per a tota la vida i que cada dia hem d'enfrontar-nos a situacions fins ara desconegudes a partir de les quals avancem.

Sovint, tots aquests canvis ens obren, com ja he dit, noves possibilitats i oportunitats; però també ens exposen a riscos i ens repton a superar alguns obstacles. I sobretot, ens generen incertesa, un dels nostres més grans enemics.

El nostre objectiu, tant davant de l'ampliació de la Unió Europea com, en general, en el desenvolupament industrial de Catalunya, és que la nostra política estigui al servei del canvi per garantir seguretat i control en el trànsit cap a una situació de major benestar. Les oportunitats i els reptes ja estan sobre la taula; tractarem que Catalunya pugui aprofitar-los al màxim.

Barcelona, 3 de maig de 2004.